

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie: 1. E. P.

2. F. Z.

3. M. Z.

4. D. Z.

5. K. Z.

6. W. G.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 7 grudnia 2023 r.

wniosku obrońcy skazanych

o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od rozpoznania sprawy I KK 398/22,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**wyłączyć SSN Małgorzatę Bednarek od udziału w sprawie
sygn. akt I KK 398/22.**

UZASADNIENIE

W dniu 14 kwietnia 2022 r. obrońca skazanych: E. P., F. Z., M. Z., D. Z., K. Z. i W. G. wniósł kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 9 lutego 2022 r., sygn. akt II AKa 402/21, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt III K 160/19. Sprawa ta została zarejestrowana pod sygnaturą I KK 398/22.

Zarządzeniem z dnia 16 maja 2023 r. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Karnej przydzielił niniejszą sprawę do rozpoznania sędzi SN Małgorzacie Bednarek.

Pismem z dnia 23 maja 2023 r. obrońca skazanych wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o stwierdzenie istnienia przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym wobec sędzi SN Małgorzaty Bednarek, ewentualnie o jej wyłączenie od rozpoznania sprawy o sygn. akt I KK 398/22.

Prezes SN kierujący pracą Izby Karnej zarządzeniem wydanym na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 29 § 6 i nast. ustawy o Sądzie Najwyższym odrzucił wniosek oparty o treść art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym oraz uznał, że należy rozpoznać go jako wniosek o wyłączenie sędziego, złożony na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

Zarządzeniem Prezesa SN kierującego pracą Izby Karnej z dnia 31 października 2023 r. sprawa powyższa została przydzielona do referatu sędziego SN Ryszarda Witkowskiego, który w dniu 22 listopada 2023 r., złożył w trybie art. 42 § 1 k.p.k. żądanie wyłączenie go od rozpoznania niniejszej sprawy.

Z kolei, zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 24 listopada 2023 r., do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędzi SN Małgorzaty Bednarek od rozpoznania sprawy o sygn. akt I KK 398/22 został wyznaczony sędzia SN Eugeniusz Wildowicz.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W piśmie z dnia 23 maja 2023 r. obrońca skazanych wskazał na istnienie w stosunku do sędzi SN Małgorzaty Bednarek okoliczności świadczących o utracie obiektywizmu i waloru bezstronności tej sędzi przy rozpoznaniu kasacji w niniejszej sprawie, wynikających z trybu jej powołania na urząd oraz wcześniejszego orzekania w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu wniosku podniósł ponadto, że sędzia SN Małgorzata Bednarek już po powołaniu jej na urząd sędziego Sądu Najwyższego kwestionowała treść orzeczeń Trybunału w Strasburgu, które zobowiązana była respektować. Podkreślił też, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że zarzut kasacyjny oparty jest na tych samych przesłankach faktycznych i prawnych, które legły u podstaw powołania Małgorzaty Bednarek na urząd sędziego SN, wobec czego rozpoznanie przez nią przedmiotowej kasacji prowadziłoby do złamania zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Argumentacja wniosku o wyłączenie sędzi SN Małgorzaty Bednarek od rozpoznania sprawy o sygn. akt I KK 398/22 zasługuje na uwzględnienie.

Z procesowego punktu widzenia zasadność podniesionego zarzutu naruszenia reguły *nemo iudex in causa sua* w tej sprawie jest oczywista. Wynika to ze zbieżności zarzutu wadliwości powołania jednego z sędziów orzekających w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem oraz wynikającego z tych samych okoliczności zarzutu wadliwości dotyczącej sędziego, który miałby rozpoznać kasację od tego wyroku. Już z tego względu konieczne jest wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od orzekania w niniejszej sprawie. W polu widzenia Sądu Najwyższego – przy rozpoznaniu kasacji – znajdzie się bowiem kwestia podniesionego przez obrońcę zarzutu wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.k., polegającej na wydaniu orzeczenia przez sąd, w którego składzie brała udział sędzia, powołana do orzekania w Sądzie Okręgowym w procedurze, w której uczestniczyła Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o KRS. Nie budzi wątpliwości, że także wyznaczona do rozpoznania kasacji SSN Małgorzata Bednarek powołana została na urząd sędziego w procedurze z udziałem tak samo ukształtowanej KRS. Było to ponadto pierwsze powołanie jej na stanowisko sędziowskie, wcześniej bowiem SSN Małgorzata Bednarek pełniła funkcję prokuratora Prokuratury Krajowej. Stanowisko wskazujące na wystąpienie w takim układzie okoliczności oczywistych podstaw do wyłączenia jest już utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 września 2022 r., IV KK 333/22, czy uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Niewątpliwie opisywana wyżej sytuacja może wywoływać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego w tej sprawie w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., a zatem prowadzić powinna do wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy (zob. postanowienia SN z: 6 września 2022 r., II KK 44/21; z 16 września 2022 r., III KK 339/22).

Wniosek obrońcy o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od rozpoznania sprawy podlega uwzględnieniu także ze względu na przywołane w nim okoliczności związane z jej powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.), należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia są tryb powołania

sędziego na stanowisko oraz jego stosunek do wprowadzanych zmian w sądownictwie, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej na stanowisko sędziego, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. W tym kontekście trzeba zważyć, że Małgorzata Bednarek, przed objęciem stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, była prokuratorem Prokuratury Krajowej i założycielką stowarzyszenia [...], wyrażającego jawne poparcie dla ówczesnego Prokuratora Generalnego. W procedurze powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego Małgorzata Bednarek wzięła udział na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, co samo przez się prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Krajowa Rada Sądownictwa jest bowiem obecnie zależna od władzy wykonawczej i nie reprezentuje środowiska sędziowskiego, a zatem nie jest organem, o którym mowa w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Wynika to z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania (por. Uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20).

Powyższe w sposób szczególny odnosi się do sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, której szeregi zasilala do momentu likwidacji tej Izby w lipcu 2022 r. sędzia Małgorzata Bednarek, bowiem, jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, proces nominacyjny do Izby Dyscyplinarnej obejmował kandydatów na stanowiska członków izby sądowej utworzonej od podstaw w celu orzekania w szczególności w przedmiocie postępowań dyscyplinarnych dotyczących sędziów krajowych i kwestii związanych z reformą przepisów odnoszących się do Sądu Najwyższego, której niektóre aspekty doprowadziły już do stwierdzenia naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską art. 19

ust. 1 akapit drugi TUE, a z drugiej strony, w skład tego organu mieli wchodzić wyłącznie nowi sędziowie, którzy nie zasiadali do tej pory w Sądzie Najwyższym, którym miało przysługiwać znacznie wyższe wynagrodzenie i którym przyznano szczególnie wysoki stopień autonomii organizacyjnej, funkcjonalnej i finansowej w porównaniu z warunkami panującymi w pozostałych izbach Sądu Najwyższego. Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału, mogąc wzbudzić także w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tej Izby, toteż uznał on, iż Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce).

Uwzględniając argumentację zawartą we wniosku obrońcy skazanych i mając na uwadze prawo stron do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny Sąd, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[SOP]

[ał]